

Список використаної літератури

1. Гаврилов И. В. Книги и брошюры, изданные в г. Николаеве (1789—1917 гг.). Каталог музейной коллекции. — Николаев, 1996. — 48 с. — Машинопис.
2. Гулько Л. Миколаївська гражданська друкарня / Л. П. Рябцева. — Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2014. — 244 с.
3. Книги гражданского друку, видані на Україні. XVIII — перша половина XIX століття. Каталог // Склад С. О. Петров. — Харків : Ред.-вид. відділ Книжкової палати УРСР, 1971. — 300 с.
4. Книга і друкарство на Україні. За ред. чл.-кор. АН УРСР, професора П. М. Попова. — Київ : Наукова думка, 1964. — 316 с.
5. Книги гражданского друку 1753—1860 / Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. М. Горького. Склала Л. М. Андрієнко. — Херсон, 1996. — 28 с.
6. Мурзакевич Н. Атлас Черного моря // Записки Одесского общества истории и древностей. Т. II. — Одесса, 1850, с. 722—725.
7. Несколько слов об однодворце-писателе Петре Михайловиче Захарыне // Отечественные записки. Ч. 13. — Санкт-Петербург : тип. В. Плавильщикова, 1803. — С. 81—98.
8. Опыт исторического словаря о российских писателях // Собрал Николай Новиков. — В 5 кн. — Санкт-Петербург, 1772. — Москва : Книга, 1987.
9. Пинигин Г. И. Династия астрономов Кнорре / Г. И. Пинигин, С. Ф. Эраль. — Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2009. — 144 с.
10. Семенников В. Литературная и книгопечатная деятельность в провинции в конце XVIII-го и в начале XIX-го веков // Русский библиофил. Иллюстрированный вестник для собирателей книг и гравюр. — Санкт-Петербург : тип. "Сиріус". — № 8. Декабрь 1911 г.
11. Українська книга в фондах Одеської державної наукової бібліотеки ім. О. М. Горького 1574—1923 рр. Каталог. — Вип. 1—6. — Одеса, 1991—2012.

Исследуется печатная продукция Николаевской гражданской типографии, также места, где хранятся книги, их названия и количество экземпляров. Представленный в статье список литературы на сегодня является наиболее полным.

The printed matter of the Mykolayiv civil printing press is exploring in this article. The author gives the storing place of the revealed books, their titles and the number of copies. Submitted bibliography is the most comprehensive one for today.

Надійшла до редакції 1 лютого 2015 року

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

УДК 027.7:[655.411:004.738.5](477)

Тетяна Колесникова,
кандидат наук
із соціальних комунікацій,
директор
НТБ Дніпропетровського
національного університету
залізничного транспорту

Алла Миргородська,
науковий співробітник
НТБ Дніпропетровського
національного університету
залізничного транспорту

Науково-видавнича модель "Library Publishing" в університетських бібліотеках України та світу

У дослідженні доведено можливість і необхідність широкого впровадження в бібліотеках ВНЗ України моделі "Бібліотечне видавництво" ("Library Publishing"), котра фокусується на наукових електронних журналах відкритого доступу, доповнюючи традиційну друковану академічну пресу. В Україні переваги реалізації моделі "Library Publishing" розглянуто на прикладі бібліотечної науково-видавничої служби науково-технічної бібліотеки Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна.

Ключові слова: модель "Бібліотечне видавництво", бібліотечні видавничі сервіси, університетські бібліотеки, електронні журнали, відкритий доступ.

Актуальність. Сьогодні цифрові моделі наукових комунікацій, в яких акумулюється та поширюється знання й відбувається обмін інформацією, характеризуються новими видами формального і неформального спілкування. Вчені представляють та обговорюють результати досліджень на онлайн-симпозіумах, телеконференціях, вебінарах, в соціальних мережах, блогах, на особистих сайтах тощо. Тиражування документальної наукової інформації відбувається за допомогою електронних журналів, репозитаріїв (інституційних і тематичних), електронних бібліотек, служб обміну файлами. Науковці зазначають, що саме університетські бібліотеки зазвичай є ініціаторами та організаторами запровадження цифрових технологій [1—4; 6—9; 11—14; 16—17; 19—20].

Сьогоднішній етап в еволюції бібліотечних систем — це розвиток книгозбірні як інформаційного центру, як полюсу інформаційної діяльності ВНЗ. Це означає, що будь-яке питання, котре стосується документованого знання та

визначене спільнотою закладу як таке, що вимагає активної участі та підтримки з боку бібліотеки, має увійти до сфери її послуг. Підкреслюючи цю тезу, вчені зазначають, що розвиток онлайн-навчання, зміна освітніх програм, інтенсифікація цифрових моделей наукової комунікації (e-science, e-research, e-learning) вимагають від університетських книгозбірень або активної участі, або відходу на периферію інформаційної діяльності [17; 20].

Приймаючи виклики суспільства знань, ці установи трансформують власні структури й функції, запроваджують нові напрями бібліотечного виробництва й сервісу. Деякі з них в Україні й досі є малодослідженими. Це, наприклад, реалізація науковими бібліотеками електронно-наукової моделі "Бібліотечне видавництво" ("Library Publishing") і надання видавничих послуг (Library Publishing Services).

Мета дослідження — довести можливість і потребу широкого впровадження моделі "Бібліотечне видавництво" ("Library Publishing") у книгозбірнях ВНЗ України.

Бібліотека є частиною документальної комунікаційної системи (ДКС), що складається з авторів змісту, комунікаційних посередників (різних соціальних інститутів, котрі забезпечують певні процеси створення, обробки, зберігання, поширення та організації використання документів) і реципієнтів (користувачів, споживачів) [5].

Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій, рух Open Access, формування та розвиток мережевого середовища уможливили в науковій бібліотеці як комунікаційному посереднику в ДКС поєднання всіх процесів циркуляції наукових документів (від створення до поширення та використання). Сьогодні вчені фіксують, що університетські книгозбірні зарубіжних країн, виступаючи як видавці (Library as Publisher), сформувалися як ключові суб'єкти науково-видавничої діяльності [9—12; 16, с. 201].

Бібліотека — важливий елемент у системі наукових комунікацій — перебуває в постійному пошуку, експериментуванні, еволюції. У коло безпосередньої зацікавленості та відповідальності увійшли не тільки принципово нові форми зберігання "інтелектуального капіталу" науки. Застосовуючи творчі інноваційні підходи, пов'язані з необхідністю розширення меж діяльності та поглиблення зв'язків у загальнонаукових процесах обміну знаннями, університетські книгозбірні взяли відповідальність за поширення результатів науково-дослідної діяльності вчених і забезпечення до них стійкого доступу, створення інтегрованих інформаційних середовищ відповідно до профілів знань, популяризацію досягнень науки в суспільстві тощо.

Ці завдання трансформували місію університетської бібліотеки: вона перейшла від управління науковими продуктами до управління науковими процесами [13, с. 11; 15].

Сьогодні серед найпопулярніших моделей бібліотечного виробництва та сервісів, наприклад, в університетах Північної Америки, виокремимо "Бібліотечне видавництво" ("Library Publishing") [5; 7—12; 16—19].

Вікіпедія пояснює [10], що концепцією моделі "Library Publishing" є діяльність, яка забезпечує надання науковою бібліотекою послуг із публікації видань (Library Publishing Services).

Коаліція бібліотек-видавців (LPC) визначає "Library Publishing" як набір заходів, що проводяться у книгозбірнях університетів і коледжів для підтримки створення, розповсюдження наукових, творчих та/або навчально-методичних робіт [18].

Феномен зростання мас-медійної комунікації в діяльності університетських бібліотек супроводжувався появою нових форм і методів роботи як із користувачами, так і з документами. Засвоюючи нові комунікативні практики (мережеві медіапрактики, бібліо-, науко- та кіберметрію, зв'язки з громадськістю, рекламу, інформаційну аналітику та ін.), установи активізували зв'язок "вчений (автор)—бібліотекар", доповнюючи наявний "вчений (читач)—бібліотекар". До того ж книгозбірня є кінцевим об'єктом повного циклу циркуляції наукових публікацій.

Зарубіжні дослідники пояснюють розвиток мас-медійної діяльності університетських бібліотек не тільки стрімким розвитком інтернет-технологій, а й світовою кризою в науково-видавничій галузі, системною кризою бібліотечної сфери [6; 14; 20]. Відзначається, що вже до кінця 1990-х рр. найбільш зацікавленими у змінах на видавничому ринку і водночас найбільш технологічно розвиненою ланкою науки були саме бібліотеки університетів. Глибоко інтегровані в освітні та загальнонаукові процеси, вони активно шукали нові схеми діяльності. Стратегія розвитку передбачала максимально повну орієнтацію на інформаційні потреби вченого як донора та акцептора знань [19].

Зарубіжна наукова університетська спільнота, оцінивши та визнавши провідну роль бібліотек в інформатизації

закладу вищої освіти, стимулювала інвестиції в їх техніко-технологічне переоснащення й кадрове переформатування. Завдяки зростанню технологічної потужності, інтелектуалізації бібліотечної професії, значному досвіду мережевої взаємодії змінилася філософія діяльності, а книгозбірні перетворилися на системоутворюючі центри медіасередовищ університетів, котрі концентрують всі комунікативні форми соціальної взаємодії. Саме їхні функції спрямовані на усунення наявного дисбалансу в науково-видавничій діяльності та зменшення фінансового тиску при формуванні бібліотечних фондів [3].

Дослідження, проведене в 2007 р. Асоціацією наукових бібліотек США (ARL) для вивчення ефективності нових бібліотечних видавничих послуг [8], довело, що ці ініціативи стали нормою в Північній Америці; актуальнішим є питання, які види послуг заклад надає і планує надавати в майбутньому [там само, с. 6]. Згідно з результатами, з 80 респондентів ARL (бібліотек-учасниць) 44% надають видавничі послуги та ще 21% перебувають у процесі планування розвитку служби публікації. Тільки 35% опитаних закладів не виявляли активності в цій галузі.

Канадський проект "Синергія" ("Synergies", 2007—2011) стартував задля створення національної інфраструктури наукових публікацій країни та підтримки експериментів в області нових моделей фахової комунікації [7].

Ініціатива спрямована на розвиток двох основних компонентів — електронного доступу до наукових досліджень, опублікованих у Канаді, та цифрових видавничих послуг. "Синергія" — розподілена національна мережа з виробництва цифрових знань, їх зберігання та доступу. Різноманітні види фахової літератури (рецензовані наукові журнали, дисертації, матеріали конференцій, монографії, набори даних) на першому етапі відображають тільки соціальні й гуманітарні напрями. Учасники проекту — 21 університет (на чолі з Університетом Монреаля) та 5 регіональних інститутів. Головні структури "Синергії" — університетські бібліотеки, покликані розвивати видавничі послуги та навички роботи в цифровому форматі. Їх партнерами є видавці та редактори, що забезпечують функціонування виробничої ланки.

Таким чином, ключовими зацікавленими сторонами є заклади, наукові асоціації та видавці, інтегровані в процеси прийняття рішень у межах національних, регіональних і місцевих структур управління. Взаємодія учасників проекту, які досі перебували або в конкурентних відносинах, або не підтримували жодних стосунків взагалі, створює необхідний діалог для успішної реалізації "Синергії". Він особливо важливий, враховуючи наявність у Канаді двох державних мов — англійської та французької. Унікальність цього проекту ще й у тому, що він надає середовище для вивчення та впровадження нових розробок у галузі аналізу текстів, бібліометрії й наукометрії та ін. [7].

Спільне дослідження, проведене в 2010—2011 рр. [11] бібліотеками Університету Пердью (Purdue University), Технологічного інституту Джорджії (Georgia Institute of Technology) та Університету штату Юта (University of Utah), підтвердило, що у видавничій діяльності університетських бібліотек Північної Америки існує три види реалізованих проектів: журнали відкритого доступу, матеріали конференцій, наукові монографії. Але бібліотечна видавнича служба зазвичай фокусується на наукових електронних журналах відкритого доступу, доповнюючи традиційну друковану академічну пресу. Крім того, дослідники з'ясували, що основними питаннями при реалізації різних видів видавничих проектів університетських бібліотек є технології інфраструктури, редакційні політики і процеси, навчання та навички, планування програм і моделей сталого розвитку, організація та співпраця.

Асортимент видавничих послуг досить різноманітний — від сервісів хостингу періодичним науковим електронним виданням (технічна підтримка, дизайн журналу, організація професійної підготовки, статистика [16, с. 200]) до широкої палітри креативних напрямів. Ними стали:

- навчання роботи з видавничими платформами;
- допомога в початковому налаштуванні журналу;
- створення веб-сайтів журналів;
- переміщення старого контенту на новий сайт;
- оцифрування друкованого контенту (якщо він існує);
- реєстрація видання в Ulrichsweb™ Global Serials Directory та отримання ISSN;

— отримання та розподіл DOI (цифровий ідентифікатор об'єкта);

— надання інформації про індекси цитування публікацій у наукометричних БД тощо [16, с. 197].

Підбиваючи підсумки дослідження про особливості видавничих послуг в Університеті Йорка (Канада), вчені відзначають зростання впливу бібліотеки, підвищення її значущості, наявність офіційного статусу "партнера у виробництві знань" [16, с. 201].

Зміни, що відбулися в діяльності університетських книгозбірень та їх сучасні ролі було закріплено в США новим стандартом (2011), який регламентує функціонування бібліотек сфери вищої освіти [15].

Ці обставини стимулювали створення в січні 2013 р. Коаліції бібліотек-видавців (Library Publishing Coalition, LPC), яка об'єднала 60 установ Північної Америки та прагне до подальшого розширення бібліотечно-видавничих проєктів. LPC підкреслює, що особливістю "Library Publishing" відносно інших видів наукового видавництва є пріоритет відкритого доступу й розповсюдження публікацій, готовність бібліотекарів, які мають знання й навички роботи з інформацією, долучитися до неформальних та експериментальних форм наукової комунікації [18].

У тому самому році побачило світ перше видання Коаліції "Довідкове керівництво з видавничої діяльності" 115 академічних бібліотек США й Канади. Посібник містить інформацію про інноваційні технології та послуги, що пропонують ці заклади в галузі наукових комунікацій [12].

Узагальнюючи підсумки університетського бібліотечного видавництва в цифровому середовищі за останні 20 років, вчені зазначають [9], що воно відрізняється значною мірою завдяки власній бізнес-моделі. Вона спирається насамперед на субсидії з бібліотечного бюджету, а не працює на відшкодування витрат або отримання прибутку. Дослідники також вважають, що в бібліотечно-інформаційній освіті в державах Північної Америки досі не приділено належної уваги видавничій діяльності книгозбірень. На думку вчених, і технології нових форм цифрових публікацій, і управління складними видавничими проєктами потребують магістерських програм у бібліотечно-інформаційній науці, а не тільки набуття теоретичних і практичних навичок/методів у межах семінарів і курсів з підвищення кваліфікації.

У комунікаційних практиках бібліотек ВНЗ України, які є основними формальними каналами документальної наукової комунікації, гарантими прискорення процесів просторової дифузії й збереження документованого знання, активізуються нові засоби виробництва та презентації інформації/знань, збільшується інтенсивність інформаційного обміну [1—3]. Серед бібліотечних послуг, що виникають у відповідь на потреби університетської спільноти, — Library Publishing Services.

Вітчизняні бібліотечні видавничі сервіси пропонують небагато ВНЗ (ДНУЗТ, Київська та Харківська політехніки, НАУ, ОНУ та ін.). Показовим у цьому відношенні є досвід

науково-технічної бібліотеки Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна (НТБ ДНУЗТ).

Активна діяльність із впровадження та поширення цифрових ініціатив наукової комунікації почалася в НТБ із 2009 р. Вона передбачала оволодіння двома потужними інформаційно-технологічними платформами з відкритим кодом — DSpace та OJS — для сприяння у створенні, збиранні та збереженні наукової документальної інформації університету, що є його інтелектуальною власністю, а також її інтеграції в глобальний простір наукових комунікацій.

Так, НТБ ДНУЗТ на платформі DSpace в 2009 р. був ініційований, створений і нині підтримується цифровий архів наукових праць університету — репозитарій "eaDNURT" (Electronic Archive of the Dnipropetrovsk National University of Railway Transport; <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/>). Репозитарій інтегрований у міжнародні (ROAR, OpenDOAR) та національну (SSMOUA) системи відкритих цифрових архівів.

Під час реалізації проєкту співробітники бібліотеки оволоділи не тільки технічними аспектами й можливостями експлуатації DSpace, а й методиками, пов'язаними, наприклад, із препублікацією статей, дотриманням ембарго на відкритий доступ до їх повних текстів, перекладом анотацій (рефератів) на англійську мову, дотриманням авторського права, формуванням бібліографічної культури університетських періодичних видань, заснованої на міжнародних стандартах якості метаданих наукової статті.

Ці обставини, нові вимоги МОН України до публікацій вчених і достатній досвід мережевої взаємодії, посилені потребою розширення цифрових послуг у сфері наукової комунікації в 2011 р. мотивували співробітників НТБ ДНУЗТ ввести у практику нову модель послуг "Бібліотечне видавництво" на платформі OJS (відкриті журнальні системи).

Нині бібліотекарі є:

— співвидавцями, менеджерами, аналітиками двох наукових "ДАКівських" журналів: "Антропологічні виміри філософських досліджень" (<http://ampr.diit.edu.ua/>) і "Наука та прогрес транспорту" (<http://stp.diit.edu.ua/>) — з 2011 р.;

— координаторами, кураторами, аналітиками системи сайтів наукових періодичних видань ДНУЗТ ("E-journals of DNURT"; <http://ejournals.diit.edu.ua/>) на платформі OJS (нині — 7 сайтів, у перспективі — 8) — з 2013 р.

Сьогодні сервісна модель науково-технічної бібліотеки ДНУЗТ "Бібліотечне видавництво", природно, ще не набула оптимальних форм, здебільшого через неготовність до технічних аспектів роботи в online-середовищі досить великої кількості авторів, рецензентів, літературних редакторів. Але й у нинішньому форматі вона дає можливість користувачам отримати різноманітні послуги. З урахуванням інноваційності проєкту в Україні наведемо повний (на жовтень 2014 р.) їх перелік:

- надання технічної платформи OJS;
- навчання технічного персоналу університетських наукових періодичних видань роботи з OJS з урахуванням постійного оновлення можливостей системи;
- надання допомоги в початковому налаштуванні журналу (всі сайти трьома мовами: українською, російською, англійською);
- дизайн сайтів наукових періодичних видань;
- координація руху авторських статей;
- послуги бібліографів, перекладачів, фахівців з авторського права;
- оцифрування та збереження електронних архівів (у разі їх наявності);
- просування наукових статей у міжнародні інформаційні системи (світові е-каталоги, повнотекстові, реферативні і наукометричні БД, пошукові й довідкові системи);

- реклама журналів;
- реєстрація університетських видань в Ulrichsweb™ global serials directory та одержання на них ISSN (print) й ISSN (on-line) з урахуванням відсутності в Україні регіонального центру ISSN;

- роботи з системою Crossref, отримання та розподіл DOI між редакціями університетської наукової періодики для статей поточних й архівних номерів (з 01.10.2014);

- сприяння авторам в отриманні унікальних ідентифікаторів в ORCID (open researcher and contributor id, <http://orcid.org/>) — це реєстр унікальних ідентифікаторів вчених і спосіб зв'язку дослідницької діяльності з цими ідентифікаторами).

- надання інформації (аналітичні звіти, довідки) про публікаційну активність науковців університету та індекси цитування їх робіт у наукометричних БД;

- проведення науково-практичних семінарів щодо переваг цифрової публікації, навігації у світових інформаційних ресурсах, використання можливостей наукометричної БД Scopus, Google Scholar та ін.

Доведено, що глибока системна інтеграція університетських наукових видань у міжнародні інформаційні системи (повнотекстові, реферативні й наукометричні БД; системи репозитаріїв; бібліотечні колекції впливових університетів і національних бібліотек різних країн та ін.), дає можливість вченому будь-якої країни ознайомитися з результатами досліджень зарубіжних колег і зв'язатися з ними для подальшої спільної роботи, позиціонувати власні публікації, оцінити здобутки колег, отримати інформацію про тенденції науково-технічного прогресу тощо [2].

На 01.07.2014 р. два спеціалізованих наукових видання — "Антропологічні виміри філософських досліджень" і "Наука та прогрес транспорту" — зареєстровані, наприклад, у таких міжнародних та вітчизняних базах наукової і технічної інформації:

- реєстраційних системах і каталогах — Ulrichsweb™ global serials directory, Ocllc-worldcat, Doaj та ін.,

- наукометричних системах різного рівня — Google Scholar, Elibrary.ru, Citefactor, Drji, Index Copernicus, Global Impact Factor (Gif), Universal Impact Factor (Uif);

- пошукових службах і метасховищах наукової інформації — Driver, Base, Innospace, Researchbib, Polish scholarly bibliography, Україніка наукова та ін.

Міжнародна індексація видань представлена на веб-сторінках їх сайтів.

Для підвищення рівня цитування вчених і впливу фахових періодичних видань ВНЗ велике значення має розміщення наукових праць у бібліотечних колекціях провідних університетів і національних книгозбірень різних країн. Наприклад, видання ДНУЗТ сьогодні представлено в понад 30 цифрових бібліотечних колекціях: University of Cambridge (Великобританія), University of Windsor (Канада), UNIVERSIA (Іспанія), California Staty University (США), Monash University (Австралія), Erasmus Universiteit Rotterdam (Німеччина), Charles University in Prague (Чехія), Education for Scotland (Шотландія), University of Sainte-Anne (Канада), Simpson University (США), Leiden University (Німеччина), University of Groningen (Нідерланди), University of Hong Kong (Китай), National library of Australian (Австралія), University of Windsor (Канада), University of Oxford (Великобританія), BABORD (асоціація університетів Франції), Stockholm University (Швеція) та ін.

Таким чином, просування бібліотекою ДНУЗТ окремих публікацій своїх науковців та періодичних видань у міжнародний науково-інформаційний простір, активна підтримка ініціатив Open Access забезпечують необмежений доступ до них дослідників багатьох країн світу, підвищуючи "видимість" і науковий вплив робіт.

Так, наприклад, аналіз звернень до головного журналу ДНУЗТ "Наука та прогрес транспорту" свідчить, що протягом січня—травня 2014 р. сайт відвідали 3303 користувачі, яких зацікавила 5021 стаття. При цьому звернення закордонних читачів становили понад 30%. Це вчені з Росії, США, Японії, Південної Кореї, Індії, Казахстану, Великобританії, Нідерландів, Литви, Бразилії, Венесуели, Болгарії, Білорусії, Австралії, Швеції, Китаю та ін.

Відзначимо важливий аспект, який часто супроводжує впровадження "Library Publishing" у світових книгозбірнях — негативне ставлення до проекту (у стартовій фазі) традиційних видавництв, різке неприйняття ними бібліотек як ключових суб'єктів науково-видавничої діяльності університетів. Зазвичай проблеми у співпраці виникають унаслідок тяжіння видавництва до традиційних платних (передплатних) моделей доступу до результатів наукових досліджень; водночас університетські бібліотеки здебільшого обстоюють ідеї відкритого доступу [4, с. 13; 9].

Але практика доводить, що конфлікт інтересів "бібліотека—видавництво" вирішується чітким розподілом обов'язків, партнерською етикою, корпоративною університетською солідарністю та переосмисленням місії — забезпечити повний спектр бібліотечно-інформаційних і науково-видавничих продуктів та послуг для представництва університетської науки в інтегрованому світовому науково-інформаційному просторі.

Українським сайтам фахових періодичних видань, що функціонують на платформі OJS, доцільно підключитися до нового загальнодержавного порталу "Наукова періодика України" (<http://journals.urau.ua/>), який підтримується УРАН (Асоціацією користувачів науково-освітньої телекомунікаційної мережі університетів України). Новий ресурс, інтегруючи локальні впровадження OJS у загальнодержавну платформу з розширеним пошуковим і наукометричним інструментарієм, консолідує на національному рівні науково-інформаційні сервіси, надає технологічну підтримку видавцям наукової періодики, а також поклав початок Українському індексу наукового цитування (<http://uincit.urau.ua/>).

Висновки

1. Університетські бібліотеки світу, які є ініціаторами впровадження та поширення цифрових ініціатив наукової комунікації завдяки проведенню послідовної інноваційної політики (насамперед технологічної та кадрової), сьогодні сформувалися як ключові суб'єкти науково-видавничої діяльності.

2. Реалізація нової цифрової моделі "Бібліотечне видавництво" ("Library Publishing") є можливою та необхідною в Україні, оскільки дає змогу вирішити одночасно чимало завдань:

- прискорює процеси наукової публікації зокрема та наукової комунікації загалом;

- сприяє інтеграції фахових публікацій у глобальний інформаційний простір і поліпшенню представлення в ньому вітчизняної науки;

- запобігає "розсіюванню" документальних науково-інформаційних ресурсів кожного ВНЗ, сприяє їх консолідації;

- підвищує значущість наукових видань країни та авторитет науки;

- сприяє позитивній динаміці окремого ВНЗ у системах рейтингового оцінювання (національних і міжнародних);

- формує бібліографічну культуру періодичного видання, пов'язану з міжнародними вимогами якості мета-даних наукової статті;

- зміцнює роль університетських бібліотек у формуванні нової інформаційно-технологічної інфраструктури науки;

- є "точкою росту" бібліотек, підвищення їх інтелектуальної складової та дає новий імпульс для багатовекторної творчої діяльності тощо.

3. Доцільно:

— створити в Україні науково-методичний центр сприяння розвитку інноваційних бібліотечних науково-видавничих послуг, який би ініціював і заохочував співпрацю, обмін знаннями та розвиток загальної практики для бібліотек-видавців на різних інформаційно-технологічних платформах;

— ввести в курс навчання магістерських програм вітчизняних ВНЗ, що готують фахівців бібліотечно-інформаційної справи, окрему дисципліну (можливо, вибірково) "Цифрове бібліотечне видавництво".

Список використаної літератури

1. Колесникова Т. О. Впровадження інноваційної моделі бібліотеки університету як чинник глибокої інтелектуалізації бібліотечної професії // Вісник Книжкової палати. — 2012. — № 11. — С. 21—22; 2013. — № 1. — С. 19—23.
2. Колесникова Т. А. Интеграция украинской отраслевой научной периодики в мировое научно-информационное пространство: проблемы и решения / Т. А. Колесникова // Наука та прогрес транспорту. Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. — 2013. — № 6. — С. 7—22.
3. Колесникова Т. А. Коммуникационные модели деятельности библиотек высшей школы / Т. А. Колесникова // Библиотековедение. — 2014. — № 1. — С. 114—122.
4. Соловяненко Д. Академічні бібліотеки в новому соціотехнічному вимірі: Ч. 1. Академічна бібліотека як видавець / Денис Соловяненко // Бібліотечний вісник. — 2010. — № 4. — С. 3—14.
5. Швецова-Водка Г. Н. Бібліотека як документальна комунікаційна система / Г. Н. Швецова-Водка // Бібліотечний вісник. — № 6. — С. 3—7.
6. Brown L. University Publishing in a Digital Age: Ithaka Report / L. Brown, R. Griffiths, M. Rascoff. — New York : Ithaka, 2007. — 67 p.
7. Devakos R. Synergies: building national infrastructure for Canadian scholarly publishing / R. Devakos, K. Turko // ARL Bi-Monthly. — 2007. — 252/253. — 16 p. — Mode of access: <http://www.arl.org/storage/documents/publications/arlb-252-253.pdf>. — Title from the screen.
8. Hahn K. L. Research Library Publishing Services: New Options for University Publishing / Karla L. Hahn. — Washington : ARL, 2008. — 64 p.
9. Library-as-Publisher: Capacity Building for the Library Publishing Subfield / Katherine Skinner, Sarah Lippincott, Julie Speer, Tyler O Walters // Journal of Electronic Publishing — 2014. — Vol. 17, Iss. 2. — Mode of access: <http://quod.lib.umich.edu/jjep/3336451.0017.207?view=text;rgn=main>. — Title from the screen.
10. Library Publishing. — Mode of access: http://en.wikipedia.org/wiki/Library_publishing. — Title from the screen.
11. Library Publishing Services: Strategies for Success: Final Research Report / James L. Mullins, Catherine Murray-Rust, Joyce L. Ogburn, Raym Crow, October Ivins, Allyson Mower, Daureen Nesdill, Mark Newton, Julie Speer, and Charles Watkinson. — Washington, DC : SPARC, 2012. — Mode of access: <http://wp.sparc.arl.org/lps>. — Title from the screen.
12. Lippincott Sarah K. Library Publishing Directory. — Library Publishing Coalition. Retrieved 23 October, 2013. — 228 p.
13. Lougee W. P. Diffuse Libraries: Emergent Roles for the Research Library in the Digital Age / Wendy Pradt Lougee. — Washington : CLIR, 2002. — 28 p.
14. Pyati A. K. A Critical Theory of Open Access: Libraries and Electronic Publishing / A. K. Pyati // First Monday. — 2007. — Vol. 12. — No. 10. — Mode of access: <http://firstmonday.org/article/view/1970/1845>. — Title from the screen.
15. Standards for Libraries in Higher Education: Approved by the Board of Directors, ACRL. October 2011 / Association of College and Research Libraries. — Mode of access: <http://www.ala.org/acrl/standards/standardslibraries>. — Title from the screen.
16. The Balance Point Libraries as Journal Publishers / Anali Maughan Perry, Carol Ann Borchert, Timothy S. Deliyannides, Andrea Kosavic and Rebecca Kennison // Serials Review. — 37 (2011). — P. 196—204.
17. Turtle E. C. Scholarly communication: Science Librarians as Advocates for Change / E. C. Turtle, M. R. Courtois. — 2008. — Mode of access: <http://www.isrl.org/07-summer/article2.html>. — Title from the screen.
18. What is library publishing? // Library Publishing Coalition website (2014). — Mode of access: <http://librarypublishing.org/about-us>. — Title from the screen.
19. Wittenberg K. The Role of the Library in 21st-Century Scholarly Publishing / K. Wittenberg // No Brief Candle: Reconceiving Research Libraries for the 21st Century: Papers from a Meeting Convened by CLIR (Washington, D. C., 27 February 2008). — 2008. — P. 35—41.
20. 2012 Top Ten Trends in Academic Libraries : A Review of the Trends and Issues Affecting Academic Libraries in Higher Education // College & Research Libraries News. — 2012. — Vol. 73. — № 6. — P. 311—320.

В дослідженні доказана можливість і необхідність широкого внедрення в бібліотеках вузів України моделі "Бібліотечне видавництво" ("Library Publishing"), фокусующоїся на наукових електронних журналах відкритого доступу, доповняючи традиційну печатну академічну пресу. В Україні переваги реалізації моделі "Library Publishing" розглянуті на прикладі бібліотечної науково-видавничої служби науково-технічної бібліотеки Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна.

The purpose of the research is to prove the possibility and the need for wide implementation in the universities libraries of Ukraine of the model "Library Publishing", which focuses on the scientific electronic journals of open access, thus complementing traditional printed academic press. In Ukraine, the benefits of implementing the model "Library Publishing" is viewed by the example of library science and publishing services of Scientific and Technical Library of Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after Academician V. Lazarian.

Надійшла до редакції 20 листопада 2014 року

Держкомтелерадіо затвердив перелік видань, що вийдуть за державний кошт

Колегія Держкомтелерадіо ухвалила зміни та доповнення до переліку книжкових видань, передбачених до випуску за програмою "Українська книга" на 2015 рік. Зміни викликані збільшенням видатків на програму на 34,5 млн грн. Перелік складається із 223 видавничих проєктів. Вони сформовані за відповідними тематичними розділами:

I. Видання для дітей та юнацтва — 47 видань.

II. Твори класиків української літератури та сучасних українських авторів (у тому числі твори лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка, за які вони отримали премію) — 60 видань.

III. Твори класиків зарубіжної літератури (в перекладі українською мовою) — 19 видань.

IV. Науково-популярні видання, довідкові та інформаційні видання (енциклопедії, довідники, словники тощо) — 97 видань.

З переліком видань, схваленим колегією Держкомтелерадіо, можна ознайомитись на офіційному сайті відомства.

Інформація Книжкової палати України